

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 30. De societate circa animalia,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

apponit operas; dummodo huic ab illo iusta compensatio fiat; tantum, verbi gratia, ei cedendo de lucro eo negotiatio expectato, quantum aestimari potest tale periculum, verumque adfit utrinque animus negotiandi. Nam si quis potest recidere totum periculum in socium, id recompen- sando sufficienter, data maiore, quam esset alius ei debita, lucri parte, prout antea ostensus est, cur non poterit simili modo in eum recidere periculum duarum partium capitalis relin- quendo ei tot partes lucri, quot sufficienter ad compen- sandum periculum susceptionem? Vtura autem esset manifesta, si quis absque iusta compensatione, vellet capitale sibi pro parte securum esse; quia pro parte etiam interueniret mutuum ex quo lucrum caperetur.

SEXTVM est, eidem sententia non aduersari bullam Sixti V. quae incipit, Detestabilis, cum damnat societatem initam cum pacto de saluo capitali. Nam intelligenda est, cum tale pactum sit ex vi ipsius societatis; non autem cum sit ex vi alterius contractus ei admixti, vt Toletus qui ei a consiliis erit, respondisse fertur. Et ratio esse potest, quia per hoc non tollitur ratio & iustitia licite societatis; per illud autem tollitur. Est enim manifesta iniustitia, si quis eo solo nomine, quod in societatem tradat alteri pecuniam, velit vt se faciat de ea securum. Namque vi solius societatis, ad nihil aliud socii tenentur ex iustitia, quam ad iustam distributio- nem damni, & lucri; periculo sortis vniuscuiusque remanente apud vnumquemque. Quinimo, vt bene loco cit. no- tat Cateian. ex vi solius societatis, socius non potest alium socium cogere ad incundum secum asecurationis contra- ctum; quia id onus est, quo ipse grauari non potest, nisi vitro suaque sponte velit illud subire.

SEPTIMVM est, eidem sententiae consentaneum esse, quod Nauar. in Enchir. cap. 17. num. 257. habet licitum esse legare parochia, aut beneficiis alicuius Ecclesiae certam pecuniam, vt illam perpetuae negotiatio exponant accipien- do quatuor, vel quinque pro centum singulis annis, ex quibus soluarur stipendium dicentibus aliquot Missas, quia id est legare fructum quem talis pecunia etiam manens salua, potest exposita negotiatio proferre, ob adiectos ad contra- ctum societatis duos alios asecurationis iustos. Postre- mum est, eadem ratione qua admittitur proposita sententia admitti pariter posse, licitam esse societatem, quae quis qui ope- ram suam collocat in commune, vult tantum certum quid, & esse prorsus liber a damno. Nam id est societati addere contractum asecurationis, aut potius inire contractum loca- tionis operarum, quo in stipendium accipitur pars lucri ex negotiatio provenientis, quemadmodum habent in ver- bo Societas 1. Angelus, §. 6. & Syluest. quaest. 3. Multa quidem alia ob negotiatio miras inuentiones occurrere possunt dubia de istiusmodi societate, sed de illis eadem ratione ac de praecedentibus iudicandum est; quandoquidem in illis pari ratione expendendum est; an quid illicitum, aut iniquum contineant, necne.

CAPVT XXX.

De societate circa animalia.

SUMMARIVM.

- 401 Varij modi quibus societas circa animalia celebratur.
- 402 Conditiones requisitae, vt societas circa animalia censeatur licita.
- 403 Quod illis concurrentibus sit licita.
- 404 De societate in qua conseruatur capitale restaurando i- sturam animalium quae moriuntur, substitutione alio- rum quae nascuntur.
- 405 De societate in qua dantur animalia, aestimata pretio, ad quod si luendum obligetur recipiens, etiam si illa pereant sine vlla ipsius culpa.
- 406 De quadam societate quae iniri potest cum Monasterio, vel Eccl. sua.
- 407 De societate in qua dantur animalia ad certum tempus, plus tunc valeant, quam cum dantur.
- 408 De societate in qua omnium ex fructibus capitale compen- satur apponenti illud.
- 409 De societate in qua periculum capitalis pro medietate sibi apponenti operari, vel industriam.

DE hac societate quam socidam appellant, latius disce- runt D. Ant. 2. par. tit. 1. c. 7. §. 39. & quatuor sequenti- bus, Conrad. de contract. q. 88. Angel. & Syluest. Societas 2. Tab. v. s. 3. n. 6. & 7. I. alius Zecchi in tract. de v. s. c. 7. n. 7. & 8. Gabr. in 4. distin. 15. quaest. 11. art. 3. dubio 11.

Ea autem contrahitur nonnunquam; animalia, & circa illa industriam, ac operas in ordine ad lucrum conferendo in commune; quasi cumulo facto ex omnibus, & lucra, & damna ab vnoquoque pro rata partis per ipsum apposita participantur, eo modo quo expositum est in superiori ca- pite, dubio 2. Nonnunquam vero, quod frequentius est contrahitur vno dante animalia alteri, qui suas operas, & industriam ponat in eis pascendis, & fructibus colligendis ex iisdem. Qui modus adhuc varius est, vt patet per tradita loco cit. ab Angelo, & Sylu. Nam in eam societatem interdum conferuntur animalia cum aliquo praedio ad illius culturam; vt quando villico pauperi traduntur boves, aut equi quibus agros colere possit. Item aliquando traduntur firma, & certa in omni euentu id est, cu conditione, vt si pereant, quocumque casu id fiat, illorum iactura refarciatur per acci- pientem. Aliquando vero traduntur non certa; itaut per- euntia absque lata, vel leui culpa recipientis, pereant danti.

Quorum tamen modorum priore non celebratur vere contractus societatis, sed potius, vt recte notat Syluester, contra- ctus venditionis. Qui vt censeatur licitus, requirit vt dans nihil accipere possit praeter iustum pretium; itaut de fructi- bus adhuc participans, vsuram committat palliatam: nisi ille cui dedit, moram trahat in soluendo id ipsum pretium, & nihilominus percipiat fructum ex animalibus emptis; quo casu accipi potest aliqua pars fructuum tanquam interesse, quemadmodum loco cit. habent Ange'us §. 9. & Syluester q. 4. Quod intellige cum distinctione ante tradita nu. 301. Item aliquando ille qui animalia confert, certum stipendium sol- uit ea recipienti; aliquando vero recipienti dat certum quid animalia ponenti; quod vtrumque locationis contractus potius est quam societatis, cum illud sit conducere operas, & istud sit conducere animalia.

IAM vt socida censeatur licita, tres conditiones requi- runtur. Prima est, vt animalia in societatem collata sicut pe- riculo ea ponentis; quoniam ex vi societatis ipse retinet il- lorum dominium; quo fit, vt pereuntia debeant ei, taquam domino, perire; nisi interueniat contractus asecurationis eorumdem animalium; ea ratione factus qua in superiori ca- pite habitum est fieri contractum asecurationis pecuniae capitalis. Aut nisi interueniat pactum, vt periculum quo- cunque modo contingat, sit commune; facta obid com- pensatione iusta recipienti: qui quidem non tenetur alio- qui illud subire, si nulla sua lata, vel leui culpa (de qua vtra- que vnumquemque socium teneri habitum est in praecedenti num. 374.) contingat animalia ipsa perire.

Secunda conditio est, vt ex vi talis contractus lucra, & damna communia sint ex aequo, pro rata fortis vniuscuius- que socij; perinde ac in societate circa negotiationem dic- tum est in proxime praecedenti capite.

Tertia est, vt nullus sociorum oneretur plus alio, ex vi a- lis contractus, sicut censeatur onerari cum minimum est pre- tium, quo aestimantur animalia data in societatem, aut is qui operas ponit, iustam earum mercedem non accipit iudicio boni, peritque viri, aut cogitur soluere pensionem in gram eo tempore quo animalia in societatem accepta, fructum suum proferre desierunt, sine vlla sua culpa, aut ob culpam apponentis, aut ob aliquem casum fortuitum, prout docet Nauar. in Enchir. c. 17. n. 260. aut de vno periculo animalium quocumque modo eueniat, cogitur subire, sine iusti pretii compensatione, aut subire eiusdem periculi partem; non facta ideo diminutione pensionis in iustam compensatio- nem, ex eod. ibid. Et ratio est, quia aperte inter socios con- tingeret inaequalitas, qua vnus praeter alio grauaretur contra iustitiam commutativam aequitatem; & ideo cum peccato & obligatione ad restitutionem.

Atque conditionibus his concurrentibus dubium non est quin licite iniri possit societas circa animalia in ordine ad lucrum, & ad fructus ex illis percipiendos. Si enim pecunia in societate circa negotiatio nem, deferri potest ad percipiendum ex ea lucrum; poterunt sane potiori iure in hac

quoque societate deferuere animalia, quæ ex se reddunt fructus pecunia estimabiles. Quod quidem apertissimum est in societate ea, in qua plures socij emerunt animalia communia, & expensas omnes soluerunt, ac inter se fructus, & lucra diuiserunt secundum proportionem capitalis ad capitales, quod quisque apposuit; atque secundum eandem proportionem ad expensas contribuerunt, ac periculum capitalis in se susceperunt. Nam dubitari non potest quin talis societas sit licita: ad quam, vt ad regulam examinari debent ceteræ. Sed interea aduerte variationem in aliquo, aut in aliquibus eorum, quæ ad illam concurrunt, non impedire quo minus ipsa sit iusta, quando illud in quo variatio cõtingit, sufficiens aliunde compensatur; quia vt sine compensatione efficietur iniusta; sic ea interueniente, constituetur æqualitas quam iustitia commutatiua exigit.

Ceterum animalia quæ in societatem traduntur, alia sunt minora, quæ in valore matres æquant intra annum; vt oves, capræ, fues: alia vero minora, quorum fructus annuus ordinarie non ascendit ad valorem matris. Atq; societas circa hæc iniusta, communiter durat quinque annos: iniusta vero circa illa tres tantum annos.

Cetera quæ de hoc societatis genere in cõmuni addenda viderentur, satis nota esse possunt ex dictis in duobus præcedentibus capitibus. Quæ autem in particulari sunt addenda, spectant ad pactiõnes quibus ipsum vestiri solet. Atque constat quidem seruandum esse in eo illud quod inter socios iusta pactiõne conuentum fuerit: sique nihil conuentum sit, standum esse consuetudini loci, nisi prudentium arbitrio, ea censeatur peruersa. Multa sunt tamen dubia, quæ in particulari mouentur de plerisque pactis, sint ne vsuraria, aut iniusta: quæ omnia persequi non est necesse; sed sufficere quæ frequentiora sunt attingere: quando quidem ex antecedentibus in cõmuni, & ex eorundem frequentiorum sequenti explicatione, erit facile, & dispectu ac ponderatù ei cõsultanti, satisfacere ceteris quæ occurrerint.

Dubia de proposito a socij ete.

PRIMUM ERGO DVBIUM EST; an licitum sit contractum quo tradit quis pastoris, aut alteri rustico centum oves his conditionibus. Prima, vt illas pascat, & custodiat: secunda, vt cõseruentur semper in eo numero; mortuas restaurandæ ex carum foetibus: tertia, vt in fine cuiusq; anni ex arandum foetibus residuis accipiat mediam partem.

Respondendum est ex Syluestro *Societas 2. quest. 9.* talem contractum non esse vsurarium, quia nulla est in eo conditio de saluo capitali, ita ut eadem oves si absque foetu pereant morte naturali, aut casu fortuito, danti pereant tanquam domino, non autem recipienti. Esse vero iniquum, quia perinde inicitur, ac si oves de se essent immortales. Quod tamen aduerte tantum procedere, quando dominus, & pastor, seu rusticus non fuerint æqualiter expositi damno, & lucro: sed rusticus grauari inueniatur; vt quando media illa pars residuorum foetuum, sæpe minus valet quam ipsius opera, & industria mereatur; non item quando sæpe eadem pars operas ipsas, & industriam pastoris excedit. Ceterum, vt in hac re procedatur tutiore conscientia, consultum esset, vt dominus conduceret pastoris operas certo prætio illis æquiualentis, boni peritque viri arbitrio.

SECUNDUM DVBIUM; an licitum sit contractus quo aliquis centum oves certo prætio æstimatas dat alicui cum pacto, vt de earum foetu aliquid ei tribuat, & adhuc reddat præmium quo fuerint æstimatæ, etiam si nulla sua lata, vel leui culpa, sed casu fortuito aut morte naturali perierint.

Ad quod respondendum est in Sylu. *in præcedent. q. 4. & Tabien. vsura 3. n. 6.* contractum esse vsurarium, quia in eo casu dominus vendit illas oves rustico, ei dans mutuo illarum præcium, & ex tali mutuo accipiens lucrum, quod vsurarium est. Immo etiam si id fiat solum, vt accipiens reddatur diligentior, sine intentione illum reuera obligandi, aut aliquid ab eo accipiendi, illicitum est, tanquam scandalizatiuum, vt habet Sylu. *quæst. 7. concl. 2.*

TERTIUM DVBIUM; an bonus sit contractus, quo quis Monasterio, vel Ecclesie tradit centum oves cum pacto, quod pro singulis accipiet quotannis duos solidos tota sua vita, siue omnes, siue plures interea moriantur: quotquot

autem ipso defuncto manserint, eiusdem Monasterij sint, vel Ecclesie.

Ad quod idem Sylu. *in præced. quest. 3.* respondet, bonum esse contractum, dummodo absit dolus, & fraus omnis, qualis esset si oves morbo aliquo inficerentur, vel essent morti vicina, neque recipientes ad id aduertent. Ad cuius responsionis confirmationem facit; quod in eo idem fere cõtingat, ac cum quis Monasterio, Ecclesie, Capitulo, aut Hospitali donat sua bona, aut eorum partem, vel pecuniam summam cum onere, quod semet, vel alium sustentabit tota ipsius vita, ipsoq; mortuo habeat omnia quæ supersunt.

QUARTUM DVBIUM; an licitum sit contractus quo Titius animalia Sempronio dat, vt ea suis expensis, industria, & cura nutriat, curetque vt fructus, & foetus edant; dat inquam cum pacto, quod in fine quatuor, aut quinque annorum ea vendantur, & Titius suum capitale accipiat, si saluum fuerit; reliqua vero ex æquo diuidantur.

Ad quod respondetur, licitum esse, prout expressit Tabien. *vsura 3. num. 7.* dummodo animalia ipsa exposita sint periculo Titij, ad nihilque teneatur Sempronius, si illa in ipso fine minus valeant, quod est perisse ex parte, vt nec si in totum perissent; atque media illa pars lucri probabiliter expectati, sit iusta merces operarum quas Sempronius ponet, & compensationis expensarum quas faciet.

QUINTUM DVBIUM; an licitum sit animalia in societatem tradere alteri ea lege, vt lucrum sit commune; sed qui illa accipit, de hoc nihil capiat, donec iustum eorumdem animalium pretium ex ipso lucro sit domino refulum.

Ad quod respondet ex D. Anton. Nauar. in Enchir. *cap. 17. num. 261.* talem contractum esse licitum, dummodo ea animalia perierint ante recuperatam sortem, pereant domino, non autem ea recipienti: nisi id contigisset sua lata, vel leui culpa, iuxta antedicta. Syluester tamen *vsura 2. quest. 7. concl. 5.* putat in eo committi iniustitiam, etiam si non committatur vsura, quia si post dictam recuperationem fortis statim perirent omnia animalia, socius qui operas apposuit, perderet omnino illarum fructum. Sed quia alter quoque perdit æquale fructum ex suis animalibus; iuste vt *supponimus*, per societatem expectatum; par est vtriusque conditio, eodem modo quo expositum est in præcedenti numer. 391. 2. Quæ tamen in re vt iniustitia seruetur, requiritur, vt tanto maior portio lucri sperati debeat rustico, quanto plus ei impendit periculi perdendi suam operam, & impensas ab ipso faciendas. Id enim requiritur ad æqualitatem proportionaliter seruandam in societate.

VLTIMUM DVBIUM est; an liceat dare rustico oves hoc pacto, vt si illæ perierint, ipse ex æquo cum eas apponente particeps sit damni: si vero non perierint, fuerintque multiplicatæ, extrahatur capitale, & detur apponenti; ac deinde lucrum inter eos æqualiter diuidatur.

Ad hoc respondendum esse quod non liceat, patet, quia in tali contractu rusticus minus grauat: quando quidem ipse perdit tam mediã partem fortis, quã operas appositas; cum alter socius amittat solummodo dimidium fortis: vnde fit vt socij contra naturam contractus societatis non sint in damno sustinendo æquales. Neque satisfaciet quis dicens in tali contractu contineri virtute alium venditionis talium animalium pro media parte; perinde ac si illa apponens, rustico operam, & industriam apposituro daret mutuo dimidiatam partem pretij eorumdem animalium, & ipse alteram adderet ad illa eadem coniunctim emenda. Nã si ita sit, vsurarius erit contractus, in quo videlicet, ob mutuo datam illã medietatē accipitur præcium ratione mutui: sit prædium, inquam, rusticus debitum pro parte operæ, & industriæ ac expensarum, quas fecit nomine alterius socij: qui sicut particeps est commodi pro medietate, debet esse & onerum. Quod si quis dicere malit, in tali contractu virtute contineri alium assicuratiõis, concedemus locum esse posse propositæ societati: dummodo in ea res sic ad æqualitatem prudentis arbitrio redigatur, vt rusticus accipiat iustam mercedem operæ, & industriæ sue, ac expensarum, in sumque præcium oneris quod subit, suscipiendi in se mediam partem periculi. Id quod in proposito contingere dici non potest: nisi conflent tantum fructus percipi ex ipsis animalibus, vt æquiualeat tam pensioni quæ domino soluitur, quam mercedi rustico

Iustico debita pro ipsius opera, industria, & expensis: ac etiam pro iusto ascurationis pretio. Si enim secus accidat, violatur illa generalis regula iuris. Secundum naturam est, commoda cuiusque rei cum sequi, quem sequentur in commoda. Quæ regula est 10. ff. De regulis iuris. Violatur etiam illa specialis passim recepta ab authoribus in hac materia. Quod quantumcunque alia, atque alia pacta adiciantur in societate, tam lucrum, quam damnum debeat esse commune, atque portiones lucræ, ac damni debeant spectato periculo, cæterisque circumstantiis ita distribui, iuxta quantitatem rerum contributarum; ut is qui cæteris paribus plus contribuit, maiorem portionem recipiat, æqualem vero, qui æqualiter contribuit, cum sit contentancum partes lucræ proportionaliter respondere partibus in societatem collatis: grauatimibus omnibus interea compensatis. Quod quidem tutandum est, quia societas alioqui erit, aut vsuraria, aut saltem iniusta: atque adeo laqueus de quo Apostolus in priori ad Timoth. cap. 6. Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueum diaboli.

TRACTATUS V.

De censibus & Cambiis.

In tractatus præcedentibus proxime subiungitur; quia census & cambium ratione aliquam habent venditionis & emptionis. De censibus autem agunt Theologi scolastici in 4. distinet. 15. potissimum Gabriel quæst. 12. Sumularij in verbo census, & in verbo vsura. Conradus de contractibus quæst. 73. ad 87. Medina in Cod. De acquisitis per vsuram quæst. 11. & deinceps. Sotus lib. 6. De iustitia & iure quæst. 5. Nau. in comment. De vsuris à notabili 22. vsq; ad finem, & in Enchir. cap. 17. num. 232. & quatuor sequentibus. Conar. in lib. 3. variat. resolut. à cap. 7. ad 11. Angelus in 2. parte florù Theol. quæst. De censibus. Gregor. à Valeria 2.2. disput. 5. quæst. 22. Lud. Molina de iust. & iure tract. 2. à disput. 381. ad 395. Leon. Lessius lib. 2. De iust. & iure ca. 2. Ferdinandus Rebellus de obligat. iustitiæ par. 2. lib. 10. De cambiis vero agunt Theologi loco citato. Sumularij in verbo Cambiũ aut Campfor. adhuc quæ Angelus in verbo vsura 1. à n. 51. Tab. vsura 15. Sylva vsura 4. Rosel. vsura 6. Caiet. in tomo 2. opusc. tract. 7. Med. in Cod. De acquisitis per vsuram, à quæst. 5. ad 10. Conrad. De contractibus quæst. 99. Sotus lib. 6. De iust. & iure quæst. 8. & sequentibus. Nauar. in Enchir. cap. 17. num. 283. vsq; ad finem; Couar. in collatione veteram numismatum cap. 7. Angles loco cit. quæst. De cambiis. Gregor. à Valent. in sequen. quæst. 23. Molina à sequenti quæst. 396. ad 410. Lessius in sequenti cap. 23. & Rebellus in sequen. lib. 11. Ad aliquot autem quæstiones reuocabimus ea quæ videntur hic tradenda.

CAPVT XXXI.

De natura & conditionibus census.

SVMMARIVM

- 410 In quo consistat natura census.
- 411 Quatuor conditiones iure natura seruanda in emptione censuum.
- 412 Collecta ex Extrauagantibus Martini V. Cal. & III.
- 413 A Pio V. in bulla relata à Nauarro plures assignata.
- 414 Quam obseruatio non sit necessaria, ubi eadem bulla nec recepta vsu, nec publicata.
- 415 Census vsu frequens licitus, in quo aliquot eiusmodi conditiones non seruantur.
- 416 Census vtriusque redimibilis licitus quidem est in speculatione, sed in praxi vitandus tanquam perniciosus.
- 417 Quatenus liceat venditorem census cogere, vt præter rem ipsi census subiectam, alia sua bona in pignus obliget, vel fideiussores det.
- 418 Quatenus licet am sit pactum, vt post quadriennium mutetur res subiecta censui.
- 419 De contractu quo d. minus summo non valens soluere nota.

- 420 De contractu, vt perente re census supposita, maneat persona venditoris obligata ad solutionem pensionis annua.
- 421 De censu constituto super domum, aut molendinum quod corrui.
- 422 De censu constituto super rem iam satis oneratam.
- 423 De censu constituto auctoritate Iudicis condemnantis.
- 424 Explicatio dubij, an census redimi possit ex parte.

QUESTIO I.

Quid sit census.

VARIIS modis censum dici videre est apud Couar. initio citati cap. 7. libri 3. variat. resolut. & apud Lud. Molinam in citata disput. 381. hic autem sumitur prout est contractus; cuius natura consistit in eo quod sit ius exigendi pensionem de alterius re vtili emptione acquisitum. Intellige autem iuris nomine facultatem seu potestatem faciendi aliquid secundum iustitiam, seu titulo iusto: qualis in censu est ex emptione; non quidem pensionis, vt quis existimauerit; sed iuris eam exigendi.

Nomine pensionis vero, intellige vtilitatem pecuniariam aut fructuariam, quæ emptione, & venditione prædicti iuris acquiritur in re frugifera; cuius dominus immediatum ius habet in fructibus eius, & mediatum in pecunia quæ ex iisdem fructibus distractis confici potest; ideoque in se suscipere potest onus soluendi pensionem, sicut fructuariam, ita & pecuniariam illius vice.

Nomine demum rei vtilis alterius, intellige rem ex qua venditor census potest reuera, legitimeque vtilitatem percipere, siue ipsa sit res immobilis, vt fundus, domus, flumen, sylua, portus, fodina metallica, annui redditus, & alia similibus ex qua emolumentum percipitur: siue etiam mobilis, vt grex ouium, armentum bouum, &c. dummodo eo ipso res statum lucrosam habeat, quemad. Medina notat in Cod. De acquisitis per vsuram quæst. 11. Et confirmatur: quia ius percipiendi vtilitatem ex re quæ nullam potest re ipsa gignere, fictitium est. Census vero censetur eius generis esse, quando non constituitur in re fructifera. Quare fictitius, meraque vsura laeta esse, existimari debet. Quod idem pariter dicendum est de censu fundato in re non præstante domino suo tantam vtilitatem, quanta est pensio soluenda: quandoquidem vt se habet totum ad totum, sic se habet pars ad partem: nec potest quicquam vendere, a ut pendere vtilitatem, quam non potest percipere.

Atq; facile potest ex his distingui contractus censuales à mutuo, locatione & emphyteusi, cum quibus habet similitudinem. Cum enim per mutuum transferatur dominium cum obligatione tantumdem restituendi; per censualem contractum transfertur tantum ius exigendi, & percipiendi pensionem, sine necessaria obligatione restituendi capitale, si pensio ipsa soluatur. Itè eum in locatione, & emphyteusi pensio accipitur ex re propria, in censu accipitur ex re alterius. Aduertere autem obiter, à Doctoribus in hac materia frequenter accipi nomē census, vt pro iure exigendi pensionem, sic & pro ipsa pensione. Itè eum qui pensionem soluit, censuariũ, & eum cui soluitur, censualitè dici à nonnullis: quos imitari nõ pudebit.

QUESTIO II.

Quas conditiones census requirat vt sit licitus.

DE iure naturali quatuor conditiones in emptionibus censuum seruari debent. Prima, vt census fundetur in re frugifera: hoc enim in præced. quæst. satis aperta ratione probatum est. Secunda, vt ematur iusto pretio: hoc enim ex D. Thoma 2. 2. q. 77. art. 1. necessarium est ad omnem emptionis & venditionis contractum. Tertia, vt si res censualis aut in totum, aut in partem pereat, aut sterilis fiat absque culpa & malitia censuatij, cesset census pro rata; cessante scilicet vtilitate ad quæ percipiendâ dicebatur esse iustus atq; adeo sublatò fundamento, quo id ipsum ius nitebatur. Confirmatur quia sic natura comparatũ est (nisi periculoso contractu aliud iuste caueatur) vt res ita domino suo pereat, quod ipsa pe-